

Obyčajné veci?

Objavovanie holokaustu cez historické predmety

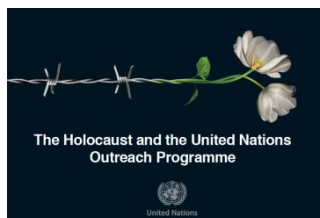
Autor aktivity:

Paul Salmons

Rozvojový program pre vzdelávanie o holokauste
Inštitút vzdelávania, Univerzita v Londýne

<http://www.holocausteducation.org.uk/teacher-resources/>

Vytvorené pre projekt *Stopy pre nádej*
Holokaust a Osvetový program OSN

Poďakovanie:

Fotografie: Olivia Hemingway <http://www.oliviahemingway.com>

Detská topánka: Zbierka londýnskeho Vojenského múzea <http://www.iwm.org.uk>

Úvod

Hovoriť o holokauste zároveň znamená hovoriť o masakri: nielen o masakri mužov, žien a detí, ale aj o ničení dôkazov tohto zločinu.

Predmety, ktoré túto pohromu prežili, sa môžu zdať bežnému pozorovateľovi na prvý pohľad banálne, pretože môžu byť každodennými, obyčajnými vecami. Ale tieto historické predmety, ktoré nám tu zostali, tieto stopy minulosti, môžu v sebe niesť osobitnú silu, a možno z nich vyťažiť hlbšie posolstvo. Pri práci so skutočnými artefaktmi si môžeme vytvoriť priestor na autentický zážitok zo stretnutia s minulosťou.

Táto aktivita nám približuje históriu holokaustu cez jednu malú topánku, jednu „obyčajnú vec“. Dúfame, že keď žiaci rozlúšia príbeh jej majiteľa, táto topánka im pomôže nájsť v minulosti nejaký význam.

V powerpointovej prezentácii nájdete niekoľko fotiek detskej topánky. Poznámky pod každou snímku predvídajú odpovede žiakov; navrhujú možnosti, ako sa na tento zdroj pýtať; naznačujú otázky, ktoré žiaci môžu klásť; a poskytujú oporné body potrebné na umiestnenie tohto pôvodného historického predmetu do historických súvislostí.

Je vítané, aby žiaci predmet skúmali a diskutovali takto o jednej zo stotisíc topánok, ktoré boli odobraté ľuďom zavraždeným v nacistickom tábore smrti Osvienčim II- Brezinka. Žiaci prostredníctvom skupinovej diskusie odhalia podrobnosti o majiteľovi malej topánky a vďaka tomu si zároveň vyskúšajú schopnosť dedukcie a analýzy historických zdrojov. To by ich, spolu so slovným sprievodcom učiteľa, malo vyprovokovať k podstatným a dôležitým otázkam o tejto histórii. Dúfame, že táto hlboká osobná reflexia obohatí kreatívne reakcie mladých ľudí na holokaust prostredníctvom projektu OSN Stopy pre nádej, a že ich otázky budú podnetom na hlbšie skúmanie holokaustu na ďalších hodinách.

Náčrt priebehu hodiny

Aktivita sa skladá zo štyroch rôznych fáz:

1. Čo môžeme povedať o tomto pôvodnom historickom predmete a o majiteľovi topánky?

[Snímky v powerpointovej prezentácii 1 - 8: Pre komplexné rozpracovanie tejto prvej fázy si pozrite poznámky pod snímkami v prezentácii.]

Je dôležité, aby sa žiaci sústredili najskôr len na to, čo môžu logicky odvodiť zo samotného predmetu. Počas tejto prvej fázy by učiteľ nemal povedať vôbec nič o holokauste a diskusiu by mal odvieť od akýchkoľvek špekulácií o tejto časti histórie. Toto štádium je vyhradené tomu, čo môžeme vyvodiť z tohto zdroja, bez odvolania sa na jeho historické súvislosti.

2. Aký je historický kontext?

[Snímka 9 v prezentácii]

Keď už žiaci rozvinuli vlastné myšlienky a nápady ohľadom dieťaťa, ktoré nosilo túto topánku a osobne sa do témy zaangažovali, mala by byť väčšina žiakov pripravená na zapojenie sa do historického rozprávania o tom, čo sa tomuto dieťaťu stalo. Je dôležité, aby tento predmet hovoril sám za seba; súvislosti treba nachádzať dôsledne a vecne, bez prikrášľovania alebo dramatizovania, vyskladať príbeh, čo sa asi najpravdepodobnejšie majiteľovi topánky stalo, na základe informácií, ktoré máme z mnohých ďalších historických zdrojov.

3. Úvaha o procese učenia sa

[Snímka 10 v prezentácii]

Schéma, ktorá načrtáva ako sa môžeme pýtať na historické zdroje – „vydolovať dôkaz za účelom získania významu“.

4. Aké sú „hlbšie významové roviny“?

[Snímka 11 v prezentácii]

Žiaci majú možnosť porozmýšľať o zmysle tohto rozprávania, zvážiť aké problémy a aké témy môžeme v tejto časti dejín nájsť, hľadať „hlbšie významové roviny“ presahujúce predmet a daný rámec príbehu. Keď je žiakom umožnené, aby sami prišli k svojim vlastným záverom namiesto toho, aby bol význam pred nich rovno predostretý, znamená to pre nich „autentickejšie“ stretnutie s minulosťou. Žiaci si nájdený význam a závery, ku ktorým prišli vlastným porozumením, lepšie osvoja. Z tejto pozície hlbšej úvahy by mali byť žiaci lepšie pripravení začať s kreatívnymi odpoveďami v rámci projektu OSN Stopy pre nádej. Možno budú klásť otázky, na ktoré môžu učitelia odpovedať počas ďalších hodín a aktivít.

Stopy: Štúdium holokaustu cez historické predmety

V rámci prípravy na výučbu bude možno pre vás užitočné pozrieť si tento krátky inštruktážny film „Stopy: Štúdium holokaustu cez historické predmety“ (<http://bit.ly/1D15tGP>). Na konci aktivity môže byť pre žiakov zaujímavé porovnať si analýzu topánky vo filme s myšlienkami, na ktoré prišli sami.

Prehľad pre učiteľov

Táto aktivita je založená na dôkaznom historickom prístupe k štúdiu holokaustu a jej cieľom je vytvoriť autentické stretnutie s minulosťou. Pod autentickým stretnutím mám na mysli vytvorenie priestoru pre študentov na vlastné hľadanie významov, ktoré sú v týchto udalostiach opísané.

To si vyžaduje, aby sme študentom umožnili robiť svoje vlastné závery a príliš im do toho nezasahovali. Inými slovami, študentom by nemalo byť učiteľom podsúvané, aké morálne alebo občianske ponaučenie si majú z tejto časti dejín vziať. Študenti by mali skôr uvažovať nad tým, čo sa o holokauste dozvedeli a vytiahnuť si z toho pre seba nejaký význam. V tomto zmysle je úloha pedagóga ponímaná viac ako úloha asistenta a sprievodcu učením a menej ako zdroj vedomostí a sprostredkovateľ významu.

Pedagóg tu má tiež úlohu hovoriť o histórii - čo, je v tomto procese dôležité – keďže len vďaka jasnému pochopeniu toho, čo sa stalo v minulosti, môžu mladí ľudia zasadiť tento historický predmet do historických súvislostí.

Každopádne je však veľmi dôležité, aby učiteľ odolal tomu, aby rozprával študentom o tom, ako on alebo ona vidí „ponaučenie“ z tejto časti dejín. Je na študentovi, aby sám za seba priradil význam k tejto časti histórie, k čomu ho má podnietiť toto stretnutie, a hľadal svoje vlastné otázky počas skúmania významu.

Odvoденé „ponaučenie“ môže byť pre každého študenta individuálne a odrážať jeho alebo jej vlastné vnútorné nastavenie – hodnoty, postoje a názory. Záver, ktorý študenti urobia a otázky, ktoré sa budú pýtať, sa môžu dosť líšiť od tých, ktoré ma na mysli pedagóg. Sú však autentickou odpoveďou, pretože na ne študenti prišli sami.

Nastolené témy, problémy a otázky študentov potom vytvárajú príležitosť na hlbšie a rozšírené skúmanie a učenie sa. Táto aktivita je založená na teórii, že hlbšie učenie sa a porozumenie môžeme dosiahnuť vtedy, keď sú pôvodné myšlienky a vopred utvorené názory študentov konfrontované, čo vytvára nesúlad, ktorý si vyžaduje riešenie, a tiež na presvedčení, že práve vďaka tomuto nesúladu sa môžeme dostať k hlbším významovým rovinám.

Obyčajné veci

Učebný plán a sprievodná powerpointová prezentácia
Na bezplatné vzdelávacie účely ako súčasť projektu Stopy pre nádej
Holokaust a Osvetový program OSN

© Paul Salmons, 2009
Všetky práva vyhradené